

Назва дисципліни:	Цивілізація та лінгвокраїнознавство країн, основної мови (англійської)
Статус дисципліни:	нормативна
Рік навчання:	2
Семестр:	1,2,3
Кількість кредитів:	7 кредити ECTS
Загальна кількість годин:	210 год.
Аудиторна робота:	102 год. (лекції – 68 год., семінари – 34 год.)
Самостійна робота:	1088 год.
Форма контролю:	іспит
Викладач (-і):	<u>Запорожець Г.В., к.педаг. н., доцент.</u>
Спосіб навчання:	аудиторний
Форми і методи навчання:	лекції, практичні заняття, самостійна робота
Критерії оцінювання:	поточний контроль – 60 балів (опитування, виступи, контрольні роботи); підсумковий контроль – 40 балів (іспит).
Мова навчання:	англійська

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс “Цивілізація та лінгвокраїнознавство країн, мова яких вивчається (Великобританія та США)” входить до циклу нормативних дисциплін спеціальності 6.030502 – Мова та література (англійська).

Головною метою курсу є забезпечення комунікативної компетенції в мовленнєвих актах міжкультурної комунікації через адекватне сприйняття мови співрозмовника й розуміння оригінальних текстів та формування у студентів системи сучасних лінгвокультурологічних знань, переважно про специфіку мовної картини світу, особливості мовної поведінки носіїв

англійської мови у Великій Британії, США, Канади та Австралії, вміння застосовувати майбутні знання в удосконаленні практики іншомовного спілкування, перекладу та адекватному лінгвокультурному аналізу англійського мовлення

Основні *завдання* курсу, що покликані забезпечити лінгвокраїнознавчі основи підготовки майбутнього філолога, є такі:

1) ознайомити студентів з особливостями історичного та культурного розвитку Великобританії та інших англомовних країн;

2) сприяти поглибленню знань студентів як про культуру країн, мова яких вивчається, так і про культуру України;

3) забезпечити оволодіння студентами основними лінгвокраїнознавчими фоновими знаннями про Великобританію та США;

4) сформувати у студентів уявлення про корелятивні зв'язки у розвитку мовної та культурної систем;

5) навчання майбутніх філологів іншомовної усно-мовленнєвої компетенції з природним використанням знаково-семантичних матеріалів різних типів:

а) звичайними в даному соціумі формами встановлення, підтримки та розвитку міжособистісних мовленнєвих відносин;

б) оволодіння лексичними одиницями лінгвокраїнознавчого мінімуму, розподіленому, в основному, в соціально-побутовій, соціально-культурній та діловій сферах спілкування;

в) знання та розуміння паралінгвістичних засобів, що супроводжують мовленнєвий контакт, та можливість їх інтерпретування у відповідних комунікативних ситуаціях;

г) невербальних засобів розуміння спілкування, які в поєднанні з вербальними створюють єдине висловлювання;

д) знання субкультурних ознак різних куточків Америки та Англії;

е) володіння зразками мови політики, бізнесу, засобів масової інформації, реклами, здібність їх розпізнання у різних ситуаціях спілкування;

б) навчити студентів компонентам культури мовленнєвого спілкування та їх адекватного розуміння у певній номенклатурі комунікативних ситуацій, до чого входить:

i. сучасна дефініція мовленнєвого висловлювання;

ii. стиль та доречність висловлювання;

iii. логічність мовлення як компонента культури спілкування;

iv. оволодіння зразками національного мовленнєвого етикету як необхідною передумовою розвитку культури спілкування..

Завдання курсу включають також розвиток та вдосконалення культурологічної компетенції майбутнього філолога, здобуття ним фонових знань, що необхідні при формуванні та розвитку основних професійних навичок та умінь.

Даний курс спрямовано на перекодування ідіоми мови та національної свідомості, що має сприяти соціокультурному взаємообміну та взаємному збагаченню представників різноманітних культур.

Після завершення вивчення дисципліни студент повинен

знати

- Основні історичні та сучасні регіони розповсюдження англійської мови
- основні етапи історії країн, мова яких вивчається
- офіційні назви та столиці, державну атрибутику (прапор, герб, гімн) англійських країн
- пам'ятники культури, які збереглися на їх територіях, головні свята, традиції та звичаї, а також інші особливості культурного життя англійських країн
- мовні реалії, традиції, які сприятимуть вихованню позитивного відношення до іноземної мови та культури народу-носія даної мови
- значення та переклад реалій, що є характерними для однієї культури, та є відсутніми в іншій
- значення конотативної лексики (слів, що співпадають за основним значенням, але відрізняються за культурно-історичними асоціаціями)
- фонову лексику (назву предметів та явищ, що мають аналоги у культурах, які співставляються, але розрізняються за національними особливостями функціонування, за формою та призначенням)
- мовні одиниці, які найбільш яскраво відображують національні особливості культури народу-носія мови та середі його існування.

вміти:

- адекватно сприймати мову співрозмовника
- забезпечувати здійснення актів міжкультурної комунікації
- коректно вживати культурні терміни, що співвідносяться з тим чи іншим англійським регіоном
- визначити статус англійської мови в окремих регіонах її розповсюдження
- здійснювати лінгвокультурний аналіз англійського мовлення з метою виявлення національно-культурної семантики
- порівнювати культуру рідної країни з культурою країн, мова яких вивчається

- здійснювати перекодування ідіом мови та національної свідомості, що сприятиме соціокультурному взаємообміну та взаємному збагаченню представників різноманітних культур
- знаходити необхідну текстову й мультимедійну інформацію з використанням мережі Інтернет
- адаптувати одержану лінгвокраїнознавчу інформацію з метою використання її на заняттях з основної мови або під час самостійної роботи.

2. Програма навчальної дисципліни

2.1. Великобританія.

Тема 1. Великобританія: земля і люди.

Офіційна назва. Територія, склад. Рельєф. Моря, ріки, озера. Клімат та погода. Природні ресурси. Британці. Загальні відомості. Розподіл населення. Мова. Релігія. Національні свята. Традиції. Національні меншинства.

Тема 2. Історія Великобританії.

Основні періоди та події в житті Великобританії.

Англія в період древньої історії; завоювання та їх наслідки.

Середньовіччя у Великобританії (економічний та соціальний розвиток; феодалізм, його особливості; розвиток абсолютизму; реформація церкви, початок парламенту, селянське повстання; колоніальна експансія; ренесанс; вік королеви Єлизавети; індустриальна революція).

Новітня історія (економічне і політичне зростання, розвиток науки і культури).

Тема 3. Державний устрій Великобританії. Судова система.

Великобританія – конституційна монархія. Роль монарха у державі. Парламент – правові функції, палата лордів та палата представників, система виборів. Законодавчий процес. Система політичних партій. Парламентські комітети.

Уряд її Величності – склад, функції, обов'язки. Кабінет міністрів, тіньовий кабінет, таємна рада, громадянська хартія.

Місцеве самоврядування.

Судова система. Поліція. Громадянське та кримінальне право.

Тема 4. Освітня система.

Керівні органи. Дошкільна освіта та виховання. Освітні реформи 80 – 90х років. Середня та вища школа. Британські університети. Відкритий університет.

Тема 5. Мистецтво та дозвілля у Великобританії.

Архітектура. Живопис. Музика. Театральне мистецтво. Кінематограф. Спортивне життя населення. Британські музеї.

Тема 6. Сучасне життя Великобританії.

Засоби масової інформації. Система соціального захисту населення. Гроші, міри ваги. Поштова служба. “Мій дім – моя фортеця” – спосіб життя та національний характер англійців.

Тема 7. Національна економіка Англії.

Місце Великобританії у світовій економіці. Промисловість. Сільське господарство. Торгівля. Транспорт. Основні економічні регіони. Захист навколишнього середовища.

2. 2. США

Тема 1: Історичний розвиток США.

Відкриття Америки. Перші поселенці. Колоніальна ера. Американська революція 1775 р. Формування нової нації. Громадянська війна Півночі та Півдня. Реконструкція. Еміграція до США. Ізоляція та процвітання. Велика депресія. I та II світові війни. Період холодної війни.. Боротьба за громадянські права. Кінець холодної війни. Сучасна політика США

Тема 2. Географія та регіональна характеристика США.

Фізична географія країни. Природні ресурси. Американський регіоналізм та його особливості: Нова Англія, Південь, Середній Захід, Південний Захід, Середньо-атлантичний регіон. Новітні штати. Захист навколишнього середовища. Транспорт і комунікації. Економічна система. Сільське господарство. Американський бізнес. Промисловість. Торгівля. Фінансові інститути. Наука і сучасні технології

Тема 3 . Населення США.

Нація емігрантів. Корінне населення Америки. “Чорна Америка”. Урбанізація. Релігія. Національні свята. Роль засобів масової інформації

Тема 4. Державний устрій США.

Народження демократії. Війна за незалежність. Прийняття конституції. Доповнення до конституції. Державна система: виконавча, законодавча та юридична влада. Політичні партії. Вибори. Місцева влада. Федералізм.

Тема 5. Американська освітня система.

Історія. Структура освіти. Освітні стандарти. Початкова та середня школа. Вища освіта. Перспективи розвитку американської освітньої системи.

Тема 6. Американська культура та стиль життя.

Архітектура. Музика. Живопис. “Популярна культура”. Театральне мистецтво. Розвиток кіно. Американський стиль.

Тема 7. Економічне життя США

Економічна система. Сільське господарство. Американський бізнес. Промисловість. Торгівля. Фінансові інститути. Наука і сучасні технології

Змістовий модуль 3. Лінгвокраїнознавство

Тема 1. Зміст і завдання курсу “Лінгвокраїнознавство”.

З історії іноземних мов до розвитку до розвитку соціокультурних аспектів вивчення. Складові лінгвокраїнознавства. Фонові знання як основний предмет лінгвокраїнознавства. Поняття про реалію-предмет і реалію-слово. Мовленнєві засоби, що забезпечують стилістичну доречність і логічність висловлювання у відповідній ситуації спілкування. Емоційно-експресивна та функціональна лексика. Лексика з соціально-культурним компонентом значення

Тема 2. Міжкультурна комунікація.

Поняття культури мовленнєвого спілкування в міжкультурній (інтернаціональній) комунікації. Сучасна дефініція мовленнєвого висловлювання. Типові комунікативні ситуації мовленнєвого спілкування.

Тема 3. Національний мовленнєвий етикет.

Компоненти культури мовленнєвого спілкування мови, що вивчається. Стиль та доречність висловлювання відповідно до лінгвоетнокультури країни, мова якої вивчається. Логічність мовлення відповідно до міжкультурного спілкування. Національний мовленнєвий етикет як необхідна передумова розвитку культури спілкування.

Тема 4. Лінгвокраїнознавчий план мовленнєвих ситуацій

Лінгвокраїнознавчий план мовленнєвих ситуацій. Мова та мовлення політики, бізнесу, реклами, засобів масової інформації.

Тема 5. Лінгвокраїнознавче значення невербальних мов

Лінгвокраїнознавче значення невербальних мов. Субкультурні ознаки різних куточків Америки та Англії. Зразки національного мовленнєвого етикету.

Методи навчання

- демонстрація нового іншомовного матеріалу та способів оперування ним
- пояснення викладача
- організація самостійного пошуку студентів
- організація вправління
- управління навчальною діяльністю
- реалізація контролю за успішністю студентів

Методи контролю

- опитування
- спостереження
- самооцінювання
- співбесіда
- анкетування
- тестування
- іспит

Розподіл балів, які отримують студенти

Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів є підготовленість до практичних занять, виконання контрольних робіт, засвоєння мінімуму лінгвокраїнознавчої термінології, виконання завдань для самостійної роботи. Вивчення дисципліни завершується іспитом у 6 триместрі.

1.1. Вся робота за триместр оцінюється в 100 балів. За навчальним планом залік передбачено у IV та V триместрі, в VI – іспит, тому 100 балів поділяться на дві складові:

Вид контролю по триместрах	Робота в триместрі	Вихідний контроль
Залік IV, V	70	30
Іспит VI	60	40

1.2. Навчальна програма передбачає регулярне проведення обов'язкових контрольних заходів, успішне виконання яких має дати загальну триместрову рейтингову оцінку 70 або 60 балів.

Оцінка самостійної роботи передбачає виконання в IV та V триместрах рефератів з історії Великобританії та США (теми додаються). Зведені дані про форми контролю, кількість контрольних заходів і максимальну оцінку кожного приведено в таблиці

Форма контролю	Кількість заходів	Залік	Іспит
Опитування, виступ, на семінарському занятті	4	20	25
Контрольні роботи, тести	5	35	15
Реферати. словник реалій	1	15	20
Загальна кількість балів	-	70	60
Мінімальна кількість балів	-	31	21

Критерії оцінювання знань під час екзамену

Оцінювання знань студента під час екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою, прийнятою ЧДУ ім.Петра Могили.

Оцінка «Відмінно» - 91-100 балів ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні й ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані у білеті. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади;аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших культурних феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «Добре» - 76-90 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання екзаменаційного білету логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлюваних питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «Задовільно» 61-75 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання екзаменаційного білету, або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «Незадовільно» 21-60 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з трьох питань висвітлено поверхово, або не висвітленими залишаються 2 з 3-х питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

Рекомендована література

Базова

1. Гапонів А.Б., Возна М.О. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2005.- 464с.
2. Горская М.В. Англо-русский и русско-английский словарь географических названий.- М.:Рус.яз., 1993. – 272с.
3. Запорожець Г.В.Цивілізація та лінгвокраїнознавство країн, мова яких вивчається (Великобританія та США): методичні рекомендації. - Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. Вип.147. – 72с.
4. Маслова В.А. Лингвокультурология: Учеб.пособие для студ. – М.; Издательский центр Академия, 2001.- 208с.

5. Ніколаєва С.Ю., Тітова В.М. Тестові завдання для навчання читання країнознавчих текстів англійською мовою (в 5-ти т.) К., Ленвіст, 1988-1999
6. Паращук В.Ю. Основи міжкультурної комунікації: навч.посібник.- Кіровоград, 2006.- 148с.
7. Томахин Г.Д. США. Лингвострановедческий словарь.- 3-е изд.- М.:Рус.яз.,2000.- 576с.
8. Томахин Г.Д. Реалии- американизмы. М. Высшая школа, 1988
9. An Illustrated History of the USA. Bryn O'Callaghan. Longman, 1997.
10. O'Driscoll J. Britain. The Country and Its People..- OUP, 1997.
11. Room, Adrian. An A to Z of British Life. Dictionary of Britain. OUP, 1990
12. Samovar, Larry A., Porter, Richard E. Communication between Cultures. Belmont: Wardsworth P. Co., 1995
13. Stevenson D.K. American Life and Institutions. USIA, 1994.
14. The Constitution of the USA. USIA, 1986.
15. Tomalin B., Stempleski S. Cultural Awareness. OUP, 1993

Допоміжна

1. Великобритания: Лингвострановедческий Словарь, М. 1980.
2. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Лингвострановедческая теория слова.- М., Рус.яз., 1980
3. Garwood Ch. Aspects of Britain and the USA. OUP., 1997.
4. H. Ned. Seeley. Teaching Socio- Linguistics and Culture. Lincolnwood, Illinois, 1991
5. Hall, Edward T. The Silent Language.,NY: Anchor Books,1973
6. Longman Dictionary of English Language and Culture., 1992
7. Garwood Ch. Aspects of Britain and the USA. OUP., 1997.
8. H. Ned. Seeley. Teaching Socio- Linguistics and Culture. Lincolnwood, Illinois, 1991
9. Hall, Edward T. The Silent Language.,NY: Anchor Books,1973
10. Longman Dictionary of English Language and Culture., 1992
11. Lustig, Myron W. Intercultural competence: interpersonal communication across cultures. NY: Harper Collins, 1993
12. Samovar, Larry A. Understanding intercultural communication. Belmont: Wadsworth P. Co.,1981
13. Falk R. Spotlight on the USA, OUP, 1993
14. Laird E. American Homes. Longman, 1994.
15. Longman Dictionary of English Language and Culture. Longman, 1992.
16. Outline of American Economy. USIA, 1994
17. Outline of American History.USIA, 1994.

18. Portrait of the USA, USIA, 1997.
19. Susan Sheerin. Spotlight on Britain. OUP, 1997.
20. The Concise Dictionary of Music. Ed. M. Kennedy, OUP, 1996.
21. The Concise Oxford Dictionary of Arts and Artists. Ed. Ian Chilvers, OUP, 1996.
22. The New Encyclopedia Britannica. 15th Edition, 1994.
23. Tomscha T. American Customs and Traditions. Longman, 1997.
24. Video on GB, USA
25. Woll Peter. America's Political System. N.Y., 1984.
26. Zaitzeva S.D. Early Britain. – M. 1975.

Інформаційні ресурси

<http://www.british-study.com>

<http://www.royal.gov.uk>

<http://www.whitehouse.gov>

http://dublin.usembassy.gov/teaching_materials.html

<http://www.hum.au.dk/engelsk/asca/onWWW/resources.htm>

<http://www.colorado.edu/AmStudies/denver>